

NATUURBESCHERMING EN LANDBOUW.

Op het 90ste Nederlandsche Landhuishoudkundig Congres, gehouden op 25 en 26 Augustus te Meppel hield de heer E. D. van Dissel te Utrecht, oud-Directeur van het Staatsboschbeheer, een inleiding over bovenstaand onderwerp.

Met toestemming van de Redactie van het Nederlandsch Landbouweekblad nemen wij het volgende verslag van die inleiding uit dat blad over:

De heer van Dissel wees in zijn inleiding op de groote belangstelling, welke in de pers tot uiting komt voor de natuurbescherming, terwijl eveneens sterk spreekt het feit, dat de Vereeniging tot behoud van natuurmonumenten door de medewerking van duizenden uit alle kringen in den loop der jaren bijna 4 miljoen gulden bijeenbracht om natuurschoon voor ondergang te behoeden. Treffend is ook dat in het Drèntsche dorpje Nietap, gem. Roden, landbouwers en burgers een loofhoutbosch van 34 ha aankochten om het in stand te houden, daarvoor een vereeniging oprichtten, die onder algemeene sympathie der bevolking f 37.000.— kon besteden.

De algemeene belangstelling berust op het feit, dat het landschapsbeeld, zooals zich dat in den loop der tijden harmonisch had ontwikkeld, in snel tempo door het ingrijpen van den modernen mensch verandert. De sterke uitbreiding van de bevolking, de ontginning van heidevelden, de omzetting van bosschen in bouw- en grasland, de afgraving van duingronden, en verkaveling van landgoederen, de bouw van de vele huizen, de aanleg van rechte kanalen en groote verkeerswegen, deden veel van het karakteristieke en zoo mooie landseigen verloren gaan. Terwijl bij wat tot stand kwam, ook bij de nieuwe boerderijen, niet gedacht werd aan het scheppen van een even waardige sfeer.

In de Ver. Staten waar het nog veel erger toeging, is men door de omstandigheden gedwongen geweest om den gepleegden rooibouw op de bosschen zooveel mogelijk weer te herstellen: daar zijn thans plm. 500.000 jongemannen grootendeels aan herbebossching te werk gesteld en heeft men 75 miljoen dollar uitgetrokken voor het op reusachtige schaal herscheppen van beschuttingsgordels langs de boomlooze bouw- en graslanden, die in een zandwoestijn dreigden te ontaarden.

De Duitsche regeering, hoezeer ook bemoeid den bodem

tot de hoogst mogelijke productiviteit op te voeren, verbiedt herhaaldelijk het rooien van bosschen, houtwallen en boomgroepen, óók in de vlakke, en bevordert bovendien den heraanplant, waar oude bosschen geroid worden.

In ons land met zijn dichte bevolking ontstond tevens behoefte aan recreatie-oorden en verder is er de botanische wetenschap, waaraan ook de landbouw zooveel te danken heeft, die bepaalde terreinen, waar de plantengemeenschappen zich ongestoord moeten kunnen ontwikkelen, wil behouden zien. De Kon. academie van wetenschappen acht dergelijke reservaten onmisbaar. Prof. Weevers heeft nog onlangs betoogd, dat de wetenschap daarop recht heeft en tevens aangemaand niet langer te talmen, wil men niet met een Natuurbeschermingswet komen als er niets meer te beschermen valt.

Daartegenover staat dat de Landbouw met zijn bevolkingstoename, een schreeuwende behoefte heeft aan landbouwgrond. Waarbij komt, dat het aandeel van de in den landbouw werkzame personen relatief vermindert, terwijl ook het Ned. volk de opbouwende, levenwekkende krachten van de landbouwbevolking niet missen kan. Daarom moet het mogelijke gedaan worden om nieuwe bedrijven te stichten en den jongen landbouwer de gelegenheid geboden worden een gezin te vormen, want dat is zijn recht.

De groote moeilijkheid is echter, hoe hem in deze recht te doen wedervaren? Nu bestaat volgens de door Ir. Mesu verzamelde cijfers nog een mogelijkheid van 715.000 ha, die ruimte zou bieden voor evenveel plattelandsbewoners. Ten behoeve van de natuurbescherming en defensie-behoeften zouden dan nog 111.000 ha duinen, zandverstuivingen en heidevelden en 90.000 ha riet- en biezenland, strand en plassen worden gespaard, dus globaal 200.000 ha, wier behoud voor wetenschap, natuurschoon en recreatie van het allergrootste belang moet worden geacht. Er zou daarvan een plan moeten worden uitgewerkt en zou het Staatsboschbeheer daarvoor het aangewezen lichaam zijn, waar dit nu al advies geeft bij den aanleg en den aankoop van bosschen, de normalisatie van beken en de ontginning met hulp van werkloozen.

Een feit is, dat een Natuurbeschermingswet een zeer veelzijdigen goeden invloed kan hebben en tevens een eind zou maken aan het somwijlen wel zeer eenzijdige ingrijpen van gemeentebesturen. Verder kan dan ook de schadeloosstelling geregeld worden, wanneer de particuliere eigenaar zijn gronden als natuurmonument moet laten liggen, wat niet iedereen bereid is te doen, indien hij daarvoor niet schadeloos gesteld wordt. Dat natuurbescherming ook een economischen inslag heeft door de bevordering van het toerisme, daarvan is Texel een voorbeeld. Zelfs buitenlanders komen daar thans en het

aantal zomergasten is op een bepaald moment daar al welhaast zoo groot als het aantal inwoners! Zoo nam het aantal passagiers op de boot van en naar Texel van 1925 tot 1938 toe van 82.000 tot bijna 200.000! Men ziet hetzelfde verschijnsel ook elders en de kapitalen, die door toeristen worden uitgegeven, komen voor een belangrijk deel ook den landbouwers van de betreffende streek ten goede.

Het zou met het oog op de vele bemoeiingen tusschen landbouw en natuurschoon en met het oog op het zooveel mogelijk behouden van het bestaande en het scheppen van nieuw natuurschoon wenschelijk zijn, dat de landbouw-ingenieurs te Wageningen gelegenheid hadden een college te volgen over landschapsschoon en natuurbescherming.

Tenslotte gaf de heer van Dissel de volgende wenschen in overweging:

1. het denkbeeld-M e s u tot het in cultuur brengen van 225.000 ha woesten grond worde officieel tot een plan uitgewerkt;

2. de regeering diene een ontwerp in voor een Natuurbeschermingswet;

3. als het voorstel-M e s u, tot een plan uitgewerkt, door den minister wordt goedgekeurd, moet, in afwachting van een Natuurbeschermingswet, van staatswege geen steun meer worden verleend voor incultuurbrenging van de in dat plan opgenomen terreinen totdat de Natuurbeschermingswet zal zijn tot stand gekomen.

Natuurbescherming en Landbouw dienen beide ons volk! Beider belangen grijpen sterk in elkaar. Men geve echter ieder het zijne. Moge dit ook in het oog gehouden worden ten aanzien van de gerechtvaardigde desiderata van beide zijden.

De discussies.

De heer G r i j n s, secretaris der Vereeniging „Het Grondbezit”, wees er op dat natuurbescherming een mode-artikel is, waarbij velen voorbijzien, dat ons cultuurland, weiden, bosschen, enz. ook natuurschoon zijn. Al staat de landbouw op het standpunt dat zijn belangen primair zijn, wat schiet hij daarmee op, wanneer allerlei lagere instanties van een ander gevoelen zijn en de rijkswetgever werkeloos blijft? Prov. overheden regelen, maar voor schadeloosstelling hebben zijn geen geld. Een bevredigende toestand kan slechts komen, wanneer behoorlijk overleg gepleegd wordt met belanghebbenden, voldoende waarborgen gegeven worden tegen onredelijke aantasting van het eigendomsrecht en schade behoorlijk wordt vergoed.

Ir. M e s u acht eveneens een bestemmingsplan voor onze woeste gronden urgent en doet de belangrijke mededeeling, dat als men zóó met ontginnen doorgaat, het geen 25 maar

slechts 10 à 15 jaar zal duren, of alle daarvoor geschikte gronden zijn in cultuur gebracht! Er is met de menschen best te praten, maar de wijze waarop de groote bladen zich in deze zaak uiten, heeft 'n averrechtsch gevolg. De boer wil zichzelf en zijn bedrijf niet beschouwd zien als een meubilering van het landschap en als hij dwang vermoedt neemt hij het zekere voor het onzekere en ruimt alvast maar op wat hem later onaangenaamheden kan brengen. Dát nu kan door een bestemmingsplan voorkomen worden.

Prof. Weevers wees er op, dat men zich niet moet blind staren op hoeveelheden: de eene grond is de andere niet. Men moet bewaren wat van belang is. Zoo zijn er ergens in het Noorden van ons land 70 ha; als die weg zijn, is een groep zeldzaam wordende planten voorgoed weg. Er is reeds in verband met wat Ir. Mesu gezegd heeft over het tempo, waarin ontgonnen wordt, groote haast bij het vaststellen van wat bewaard moet worden.

De heer van Dissel kon met voldoening vaststellen, dat de debaters het hem door hun algemeene instemming wel zeer gemakkelijk maakten, terwijl de Voorzitter aan zijn dank voor de belangrijke inleiding den wensch vastknoopte dat het den heer van Dissel gegeven moge zijn hetgeen hij voorstelt spoedig verwezenlijkt te zien.

De heer van Dissel zendt ons nog de juiste redactie van zijn wenschen, die als volgt luiden:

- 1/ dat het schematische voorstel Mesu, om voor woeste en andere ongecultiveerde of in extensieve cultuur zijnde gronden een bestemming aan te geven, in opdracht van den Minister van Economische Zaken, bv. door het Staatsboschbeheer in overleg met de verschillende instanties, nader worde uitgewerkt;
- 2/ dat door de Regeering een ontwerp-Natuurbeschermingswet bij de Staten-Generaal worde ingediend;
- 3/ dat, zoodra het voorstel van Ir. Mesu tot een plan zal zijn uitgewerkt en dit plan eventueel door den Minister van Economische Zaken zal zijn goedgekeurd, geen Staatshulp meer worde verleend voor het in cultuur brengen van de in dit plan opgenomen terreinen, totdat een Natuurbeschermingswet tot stand zal zijn gekomen.
- 4/ dat aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen aan hen, die tot Landbouw-ingenieur worden opgeleid, gelegenheid worde gegeven, gedurende een semester — bv. een uur per week — een college te volgen over landschapsschoon en natuurbescherming.

Red.